

Башталгыч класстардын мугалимдерине өзгөчө көңүл бурулат

Билим берүү жана илим министрлигинин статс-катчысы Калысбек Шадыханов Ош шаарындагы мектеп директорлору менен жолугуп бир топ маселелерди талкуулашты.

Анда Жаңы жыл алдында эле мугалимдердин эмгек акысын 50%га көтөрүү боюнча өлкө башчысы Алмазбек Атамбаевдин берген тапшырмасынын алкагында көп кылып, биринчи кезекте башталгыч класстардын мугалимдерине өзгөчө көңүл буруп, колдоого алуу керектигин баса белгилеп өттү.

Мындан сырткары, шаардагы мектептерге берилип жаткан интерактивдүү доскаларды колдонуу боюнча ар бир мугалимге үйрөтүүнү жайылтып, ошондой эле инновациялык усулдарды өздөштүрүүдө атайын семинарларды уюштуруу сунушун берди. Бул боюнча Мугалимдердин билимин өркүндөтүү институтуна дагы билдирилип, кошумча тапшырмалар берилээрин белгилеп өттү.

“БИРГЕ ОКУЙБУЗ”

Ош шаарындагы №2, 19, 27, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 жана №48 пилоттук мектептеринин башталгыч класстарынын мугалимдери “Бирге окуйбуз” долбоорунун негизинде атайын курстан өтүштү.

Курстун максаты - башталгыч класстын (1-4-класстар) окуучуларынын окуу көндүмдөрүнүн жана түшүнүп окуусунун сапатын жакшыртуу, коомчулуктун арасында балдардын өнүгүшүндө окуунун маанисин жана билим берүү кызматкерлеринин потенциалын жогорулатуу болуп саналат.

Аталган долбоор Билим берүү жана илим министрлигинин жана АКШнын Эл аралык агенттигинин ортосунда түзүлгөн меморандум кабыл алынганда баштап расмий түрдө ишке ашырылган.

“Бирге окуйбуз” долбооруна Кыргызстандагы мектептердин 60%, тактап айтканда, 1252 мектеп камтылган.

Балдар үчүн эки китеп

Балдар адабияты боюнча Кыргыз Эмгектүнүн жана Кыргыз Республикасынын Улуттук жазуучулар союзунун Тоголок Молдо атындагы сыйлыктын ээси, педагогика илимдеринин доктору, профессор Абдыкерим Муратовдун эки китеби жарык көрдү.

Биринчи китеп «Үч жүз жаңылмач» деп аталат. Бул жыйнакка кирген жаңылмачтар тил жатыктыруу, кыргыз тилин тереңирээк өздөштүрүү үчүн балдарга жардам берет. Китеп ошондой эле балдар менен иштеген мугалимдерге, тарбиячыларга, алардын ата-энелерине, жалпы эле адабиятка кызыгуучуларга арналат.

«Биздин бул жыйнактагы жаңылмачтар практикалык иш-аракеттерден улам жазылган. Окутуу орус тилинде жүргүзүлгөн мектептер үчүн кыргыз адабиятынан окуу китептерин жазууда балдар айтуудан кыйналган «е», «у», «ң» тыбыштарын туура үйрөтүү үчүн жаңылмачтар аябай керек болуп, биз ушул жаңылмачтарды жазып чыгып, аларды окуу китептерине киргизгенбиз. Бул ыкма өз майнабын бир кыйла бергендигин көрүп жүрүбүз. Андыктан ошол окуу китептери үчүн жазылган жаңылмачтарды жыйнап, колундардагы китепке киргизүүнү ылайык таптык», — деп жазат автор баш сөзүндө.

Ал эми «Тос неге куйрууну түрлөнтүп ачып, жаба берет?» деген китеп жомоктордон жана аңгемелерден турат. Ал чыгармалар балдардын ар тараптуу дүйнөсүн ачып берип, аларды адептүү болууга, кыргыз тилинин байлыктарын үйрөнүүгө тарбиялайт.

Гүлнара АЛЫБАЕВА, “Кутбилим”

Кыргызстандык окуучулар эл аралык олимпиадада ийгиликке жетти

Казакстандын Алматы калаасында математика, физика жана информатика боюнча эл аралык Жаутыков атындагы олимпиадада кыргызстандык төрт окуучу алдыңкы орундарды ээледи.

Олимпиадада 15 өлкөдөн 60 команда катышкан. Алардын ичинде, Казакстан, Орусия, Кыргызстан, Болгария, Сербия, Монголия жана башка өлкөлөр бар. Кыргызстандын атынан «Себат» билим берүү мекемесинин окуучулары физика жана информатика предметтери боюнча коло медалдарга жетти.

Алар: Ош шаарындагы «Сема» лицейинин 11-классынын окуучулары Темирлан Улукбек уулу физикадан коло медал, Кадырбек Нармаматов информатикадан коло медал, Зарлык Жусубалиев информатикадан коло медал, Кадамжай шаарындагы «Семетей» лицейинин 10-классынын окуучусу Эркин Матказиев информатикадан коло медал алды.

Он жылдан бери өтүп келе жаткан бул олимпиада Казакстандын белгилүү математиги, академик Орымбек Жаутыковдун ысымын алып жүрөт.

Жалпы медалдардын саны боюнча Казакстан биринчи орун, Орусия экинчи орун жана Сербия үчүнчү орунду алган.

“Укмуштуудай прогрессия” китеби окуучуларга жардамчы болот

Мектеп окуучулары үчүн “Укмуштуудай прогрессия” аттуу математика китеби жарыкка чыкты. Китеп республика боюнча бардык мектептерге акысыз таркатылат.

Китепти Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин экономика факультетинин деканынын орун басары, профессор Анаркүл Урдалетова жана Борбор Азиядагы Америка университетинин профессору Сыргак Кыдыралиев иштеп чыккан. Кыргызчага Кыргыз мамлекеттик университетинин доценти Баатыр Дуулатов которгон. Анын орус тилиндеги варианты бир жыл мурун чыгарылып, шаардык китеп дүкөндөргө сатыкка коюлган. Бирок авторлор китептин айылдык мектептерде окуган кыргыз тилдүү окуучуларга дагы жеткирүү максатында кыргызчалатышкан.

— Республикада 2000ден ашуун мектеп бар. Ошолордун жок дегенде ар бирине бирден жетсин деген максатта 2000 нуска чыгардык. Аны Кыргыз-Түрк “Манас” университети басып берди. Ал мектептерге акысыз таркатылат. Китептеги мисалдардын баардыгы автордук мисалдар жана практикага, турмушка байланыштырылган, — дейт автор Анаркүл Урдалетова.

Автордун айтымында, китеп эң жөнөкөй тил менен, турмуштан алынган мисалдардын негизинде жазылган. Себеби 2012-2013-окуу жылында мектеп олимпиадасы “Манас” университетинин базасында өткөрүлгөн. Натыйжада мектеп окуучуларынын каймагы деген балдардын арасынан

практика менен байланышкан эң жөнөкөй маселелерди чыгара албай калгандар болгон. Кээ бир учурларда татаал математикалык формулаларды колдонгон, маселелерди чыгара алган, бирок аны турмушта пайдалана албаган, эмнеге керек экендигин билбеген балдар да чыккан. Андыктан ошол олимпиададагы тапшырмалардын негизинде китеп жазууга туура келген.

— Чындыгында математика өтө татаал сабак болуп эсептелет. Бирок ал татаал эмес. Сабактын татаалдыгы окуткан мугалимге

байланыштуу болот. Андыктан китепке жөнөкөй, бирок кээ бир учурларда татаал болгон, практикада колдонулган жана ойноп жатып үйрөнүүгө мүмкүн болгон, керек болсо 1-2-класстын балдары үйрөнө алган маселелер камтылды. Кыргызстанда математика гана эмес, башка предметтер боюнча деле жандуу математика, жандуу биология, жандуу химия деген китептер жок. Орус тилинде мындай китептер арбын. Аларды которуп, үйрөтсөк деле болот, бирок алар Американын, Орусиянын практикасына таянып жазылган китептер болгондуктан, биздин балдарды окутууда туура эмес болуп калат. Ошондуктан бул китепке жалаң биздин турмушка, практикага таянып жазылган мисалдар гана пайдаланылды. Мисалы, биздин бир спортчу чуркак бара жатат. Бир нече убактан кийин кайсы жерге, канча убакта жетет же кайсы спорттунун алдынан чыгат деген сыяктуу мисалдар камтылды. Биз ушул сыяктуу мисалдар менен окуучуларга жеке математиканы гана үйрөтпөстөн белгилүү, атактуу адамдарды кошо таанытсак болот. Китептеги мисалдар апробациядан өткөрүлүп, ага жараша оңдолуп чыккан. Апробацияны КР Эл мугалими Ж.Озубекова баш болгон бир катар мугалимдер өздөрү иштеген мектептерде өткөрүшкөн, — дейт Анаркүл Урдалетова.

«Манас» университети “Европа ректорлор клубуна” мүчө болду

Кыргыз-Түрк «Манас» университети “Европа ректорлор клубуна” мүчө болуп кирди. Бул тууралуу окуу жайдын басма сөз кызматы кабарлады.

Окуу жайга мүчөлүк тастыктама жыл жаңыраак алдында Европалык Бизнес Ассамблеясынын эл аралык сыйлыктарынын лауреаттарынын урматына Австриянын Вена шаарындагы Паллавицин кронпринц сарайында өткөн иш-чарада университеттин ректору Себахаттин Балжыга тапшырылды. Окуу жай өткөн жылы Европанын илимий өндүрүш палатасынын дүйнөдөгү жогорку окуу жайлардын сапатын текшерген атайын иликтөөсүнүн негизинде мүчөлүккө тандалып алынды. Ал иликтөөнүн жыйынтыгы боюнча Кыргызстандагы төрт университет дүйнөдөгү алдыңкы университеттердин, тагыраак айтканда, ВВВ даражасындагы тизмеге киргизилген. Аталган рейтинг боюнча Кыргыз-Түрк “Манас” университети Кыргызстанда эң алдыңкы орунга ээ болуп, мыкты окуу жай аталган. Мыкты университеттердин рейтингин аныктоодо, эң негизги критерийи катары бүтүрүүчүлөрдүн сапаты жана жумуш берүүчүлөрдүн аларга карата берген мүнөздөмөсү эске алынган. Анда Кыргыз-Түрк “Манас” университети Кыргызстандагы университеттердин арасынан талапка жооп берген биринчи орундагы окуу жай деп табылган.

ОшМУда мектеп менен ЖОЖдун байланышын чыңдаган семинар өттү

Ош мамлекеттик университетинин орус филологиясы факультетинде чет тилдер жана маданий аралык коммуникациялар кафедрасы тарабынан университет менен мектептин байланыштарын чыңдоо максатында “Обучение английского языка как глобального” деген аталыштагы семинар уюштурулду.

Семинарга окутуучулар менен биргеликте Ош шаарында жайгашкан №36, №27, №38 мектептерден 20 жакын окутуучулар, чет элдик студенттер, ОшМУнун эл аралык байланыштар бөлүмүнүн адистери катышты.

Семинардын жүрүшүндө чет тилдер жана маданий аралык коммуникациялар кафедрасынын усулдук биржымынын жетекчиси Т.Дыйканбаева англис тилин окутууда жаңы интерактивдүү формаларды колдонуу багытында мастер-класс өткөрсө, чет тилдер жана маданий аралык коммуникациялар кафедрасынын башчысы, ф.и.к., доцент С.Сейитбекова Кыргызстандагы билим берүү реформа көйгөйлөрүнө токтолуп, республикалык маалыматтык-усулдук Тренер-education журналы тууралуу маалымат берди. Аны

сепелер, англис тилин окутууда жаңы интерактивдүү формаларды колдонуу багытында мастер-класс өткөрсө, чет тилдер жана маданий аралык коммуникациялар кафедрасынын башчысы, ф.и.к., доцент С.Сейитбекова Кыргызстандагы билим берүү реформа көйгөйлөрүнө токтолуп, республикалык маалыматтык-усулдук Тренер-education журналы тууралуу маалымат берди. Аны

университетине болгон иш сапардагы урунттуу учурлар, мектеп менен ЖОЖдун байланышы багытында жүргүзүлүп жаткан иштер боюнча семинардын катышуучулары менен ой бөлүштү. Ал эми кафедранын ага окутуучусу О.Сулайманов жаңы инновациялык усулдар боюнча тажрыйба алмашты.

Чолпон КИЙИЗБАЕВА, ОшМУ